

Црква Светог Ахилија

The Church of St. Achillius

Црква Светог Ахилија задужбина је српског краља Драгутина Немањића, подигнута у XIII веку. Представља духовни светионик Ариља. Својом специфичном архитектуром и богатим фрескосликарством заузима високу позицију међу српским средњовековним светињама. Кроз векове, локација на којој се налази црква Светог Ахилија одувек је схватана и доживљавана као света. Познато је да је на месту где се данас уздиже велелепно здање цркве постојало светилиште још у старијем гвозденом и бронзаном добу. Први материјални траг паганског храма представља Трајанов новчић пронађен у најстаријем делу археолошког локалитета око цркве Светог Ахилија, што доказује постојање активне насеобине. Храм је грађен од седре са зидовима усмереним ка главним странама света и представљао је Акрополис или Горњи град. Сачувани су делови подијума који се и данас могу видети. Пре него што је црква Светог Ахилија изграђена, постојала је мања црква чији се остаци налазе испод темеља садашње. Датовање прве цркве, грађене као *cella memoriae* – грађевина подигнута изнад гроба значајне црквене личности, не може се тачно одредити, али се претпоставља да ју је подигао цар Самуил крајем X и почетком XI века. Годину дана након што се Свети Сава изборио за аутокефалност Српске православне цркве 1220. године хиротонисани су први епископи, међу којима и Моравички. Седиште Моравичке епископије била је катедрала у Ариљу. Средином XIII века црква је страдала у разарањима праћеним пожаром упадом непријатељских сила на српску територију. Убрзо након разарања прве цркве, српски краљ Драгутин Немањић одлучује да обнови храм посвећен Светом Ахилију. Рушевине старе цркве су уклоњене, а око 1283. године почела је изградња новог храма.

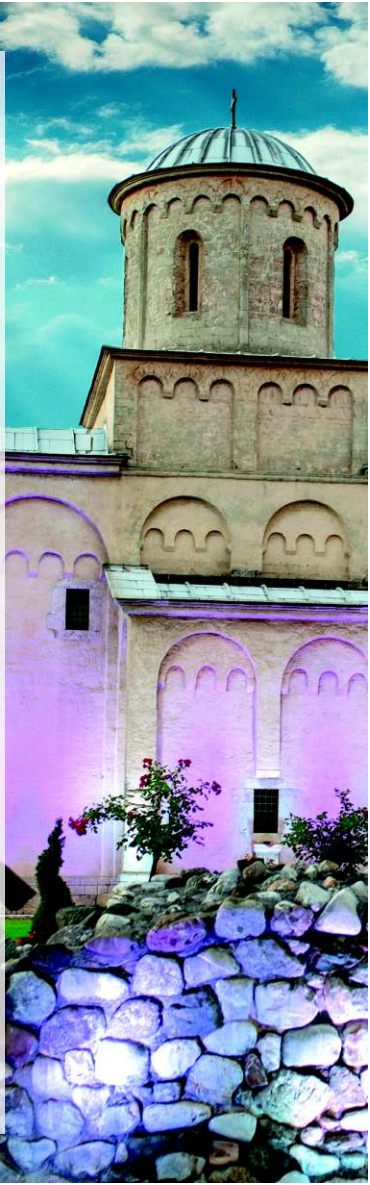

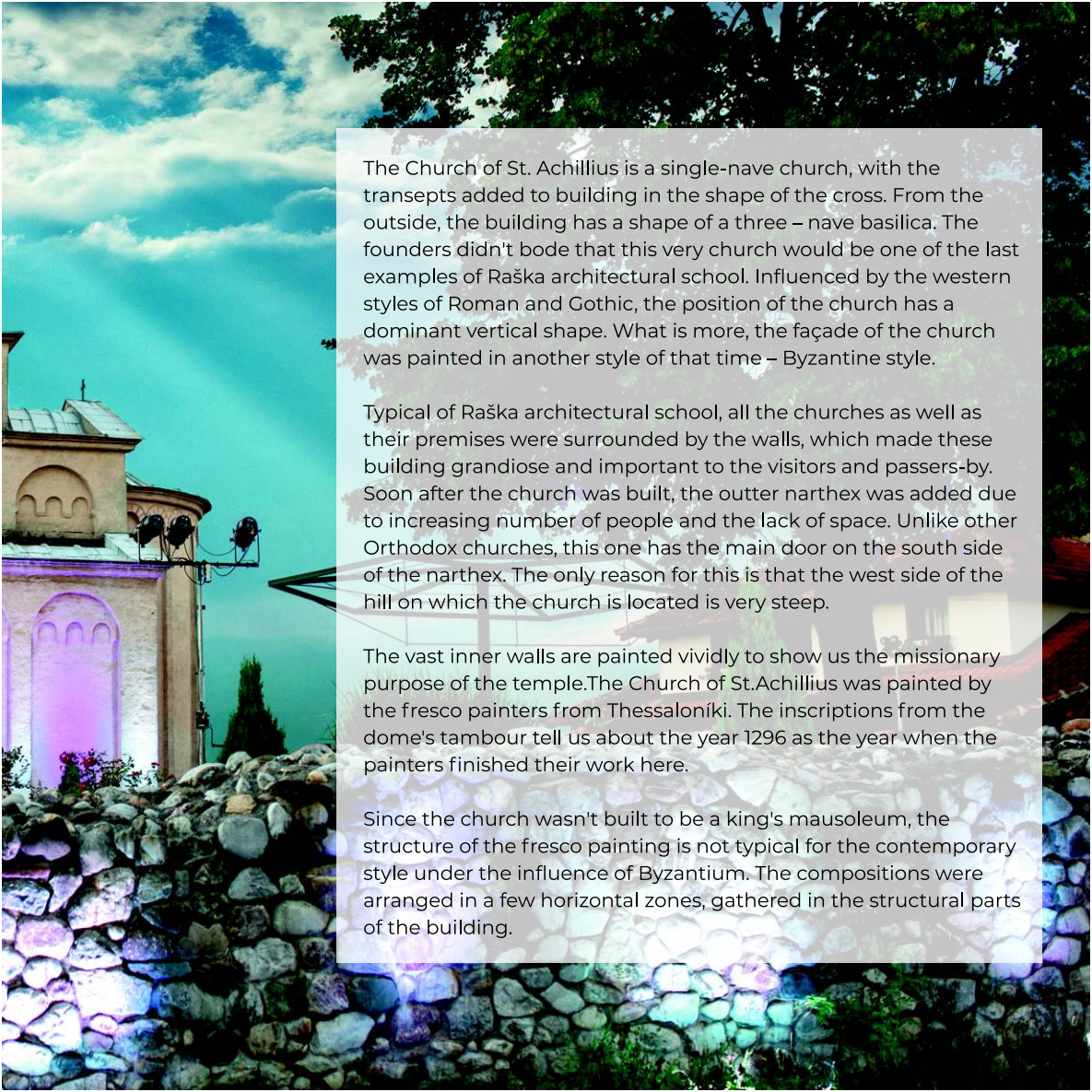
The Church of St. Achillius is the symbol of Arilje as well as its spiritual lighthouse. It was built in XIII century as the endowment of The King Dragutin Nemanjić. The fact that it belongs to Raška architectural style outside altogether with rich collection of frescos inside is what makes this church highly – positioned among Serbian medieval shrines. Throughout centuries, its location in the town has always been regarded as holy. Namely, at the site of this grandiose building there used to be a sanctuary in the late Iron and Bronze Age. The first piece of evidence to confirm the existence of The Pagan temple was Trajan's coin, found in the oldest archaeological site around The Church of St. Achillius. This was the clear proof of the active settlement. The church was made of tuff with the walls facing East, West, North and South. The building was called The Acropolis or The Upper Town. The parts of the floor have been preserved to this day. Before The Church of St. Achillius was built, there had been a smaller church on the very spot. So the remains of the old church served as a foundation for the new one. The old church, whose construction time is difficult to determine, was built as a cella memoriae - representing the place where an ecclesiastical person was buried. It is believed that it was built by The King Samuel at the very end of X and the beginning of XI century. In 1220, a year after St. Sava had won the autonomy for The Serbian Orthodox Church, the first ordinations of the bishops followed, among which was the ordination of the bishop of Morava District. The seat of Morava Bishopric was the cathedral in Arilje. In the middle of XIII century, the church was demolished due to a fire as consequence of the constant enemy attacks on our country. Soon after its demolition, The King Dragutin decided to rebuild the temple dedicated to St. Achillius. The ruins of the old church were removed in order to start building the new temple around 1283.

Црква Светог Ахилија је једнобродна грађевина, уз чији су наос дограђени краци трансепта што њен изглед приближава изгледу слободног крста, док споља одаје утисак тробродне базилике. Творци храма нису ни слутили да ће управо овај храм бити један у низу последњих грађених у стилу Рашке школе градитељства.

Црква је вертикално устремљена и усклађена са тадашњим естетским стремљењима са Запада, односно елементима готичког и романичког градитељства. Фасаде цркве које су биле осликане одају признање и византијском стилу градње тога века. Све цркве рашке школе биле су обавијене зидинама у оквиру којих су се налазиле и административне зграде и касније манастир чиме је црква Светог Ахилија неминовно на пролазнике остављала утисак величанствености, што је случај и данас. Убрзо након изградње храма, дозидана је спољашња припрата што је условио велики број верника за које моравичка црква није била довољно пространа. Једна од карактеристика цркве су и улазна врата на јужној страни припрате што пркоси правилима грађења, али разлог томе је немогућност проширења на западну страну услед стрмих падина платоа на ком се црква налази.

Видно мисионарска улога катедрале нарочито је исказана у сликаним призорима на пространим зидовима храма. Цркву Светог Ахилија су осликали фрескосликар из Солуна, док натпис из тамбура куполе сведочи о 1296. години као години завршетка осликавања. Како ариљска црква није грађена као маузолеј краљевске породице, ни програм живописа није рађена на тај начин. Из фрескосликарства цркве Светог Ахилија одсуствују програмска решења типична за период сликања српских светиња, а карактеристична за суседне византијске области. Сликане композиције распоређене су у неколико хоризонталних зона, сабраних у архитектури храма и његовим структурним деловима.

The Church of St. Achillius is a single-nave church, with the transepts added to building in the shape of the cross. From the outside, the building has a shape of a three – nave basilica. The founders didn't bode that this very church would be one of the last examples of Raška architectural school. Influenced by the western styles of Roman and Gothic, the position of the church has a dominant vertical shape. What is more, the façade of the church was painted in another style of that time – Byzantine style.

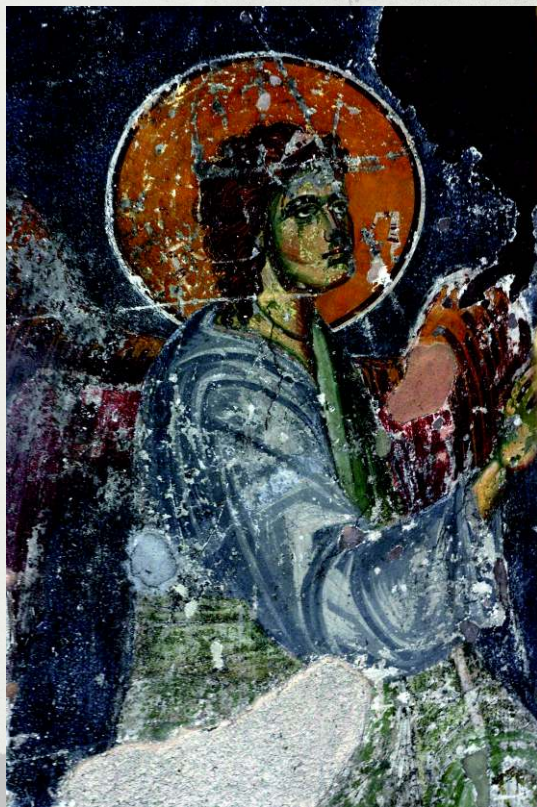
Typical of Raška architectural school, all the churches as well as their premises were surrounded by the walls, which made these building grandiose and important to the visitors and passers-by. Soon after the church was built, the outter narthex was added due to increasing number of people and the lack of space. Unlike other Orthodox churches, this one has the main door on the south side of the narthex. The only reason for this is that the west side of the hill on which the church is located is very steep.

The vast inner walls are painted vividly to show us the missionary purpose of the temple. The Church of St. Achillius was painted by the fresco painters from Thessaloniki. The inscriptions from the dome's tambour tell us about the year 1296 as the year when the painters finished their work here.

Since the church wasn't built to be a king's mausoleum, the structure of the fresco painting is not typical for the contemporary style under the influence of Byzantium. The compositions were arranged in a few horizontal zones, gathered in the structural parts of the building.

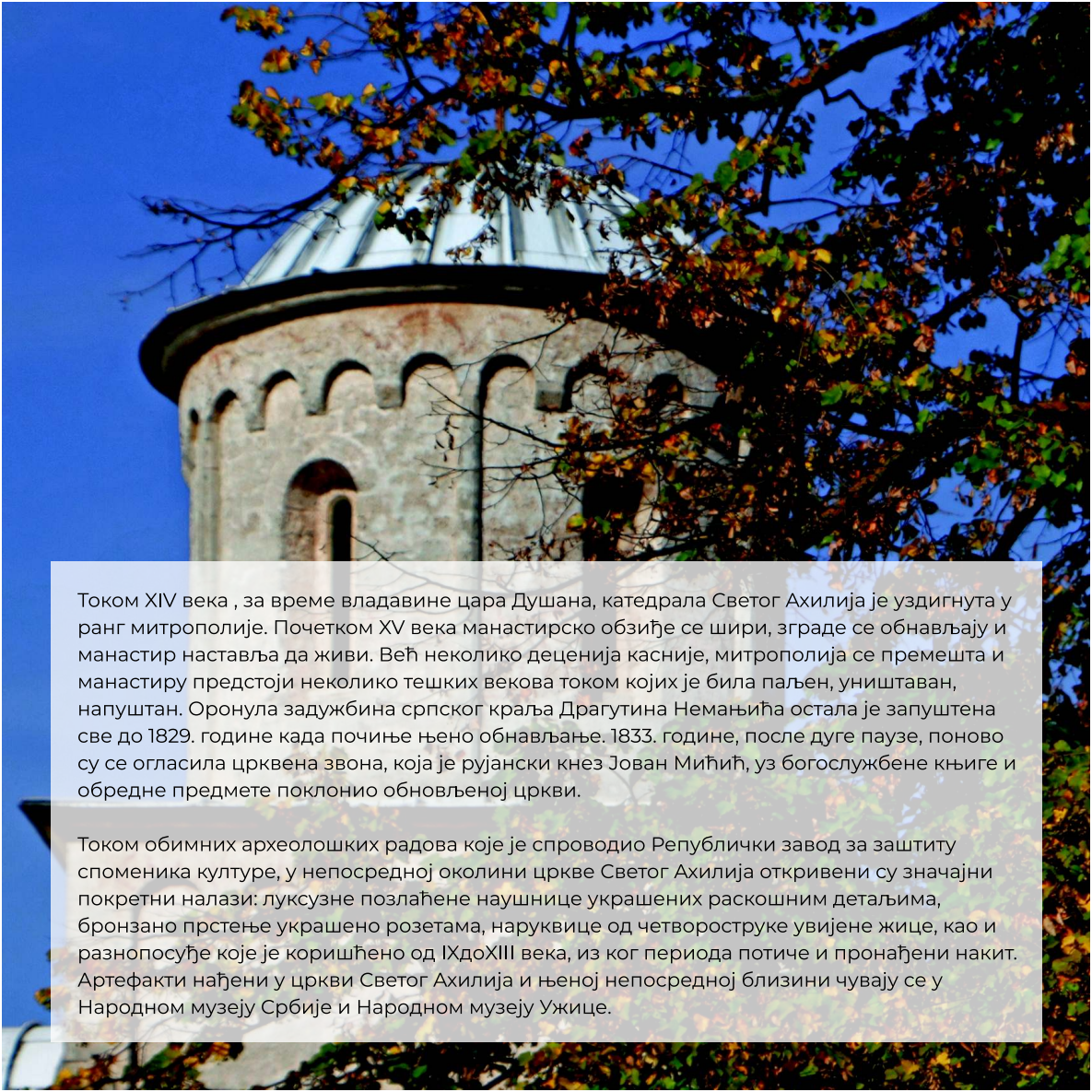
Представа светих арханђела на прилазима олтару приписује се улога чувара светилишта. Сликани су у најсвечанијим царским или другим дворским одорама, а у рукама су имали владареве инсигније. Арханђели се у Ариљу јављају као чувари који бдију над престоном двораном недеског цара тј. над олтаром са часном трпезом. Ариљски плави анђео је представа Арханђела Гаврила, који окренут надесно благосиља Богородицу лако испруженом десном руком, а у левој носи гласничку палицу. На јужној страни припрате насликана је ктиторска композиција на којој су предстаљени краљ Драгутин, краљ Милутин и Драгутинова супруга, краљица Кателина. Краљ Драгутин приноси модел храма Христу, насликаном у сегменту неба који га благосиља. Недалеко од ове фреске, насликана је представа Светог Ахилијакоја има посредничку улогу у ритуалу предаје храма Христу. Представа Христа Дидаскалоса, насликана на јужној зони наоса, на изложби репродукције фресака хришћанског Истока у Паризу 1971. године понела је признање најлепши визуелни идентитет.

The saint archangels painted around the altar were set to symbolize the guardian angels of the temple. Dressed in rich emperor's or court's gowns, they held the emperor's insignia in their hands. The archangels' role in this church is to take care of the hall and the throne of the heavenly emperor, i.e. to watch the honorable altar table. "The Blue Angel" of Arilje depicts St. Archangel Gabriel, who is looking to the right, sending a blessing to Virgin Mary with his right hand slightly outstretched. In his left hand we can see the messenger's stick. On the south side of the narthex, we can see the whole composition dedicated to the founder, The King Dragutin and his wife, The Queen Katelina, as well as Dragutin's brother, The King Milutin. The King Dragutin is holding the model of the church showing it to the Jesus himself. Jesus sends him a blessing from heaven. Close to this one, there is a fresco with St. Achillius as the mediator in this ritual. On the south side of the nave, the fresco painting which depicts Jesus as Didascalos, was declared the most beautiful visual identity at "The Christians of the East" exhibition in Paris in 1971.

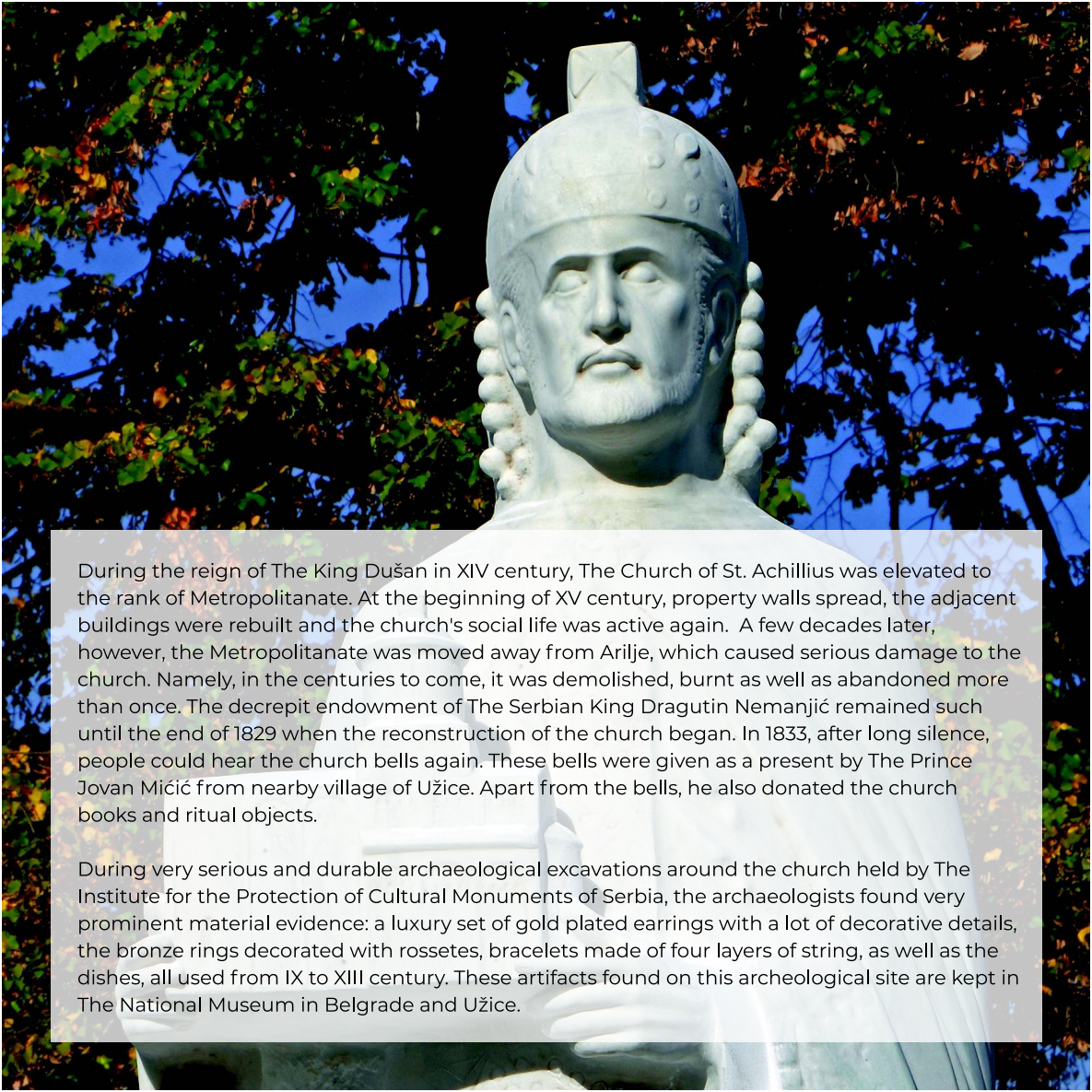
„Ко тебе није видео,
тај не зна Себе“
Бранко Миљковић

“He who has not seen you
is ignorant of himself”
Branko Miljkovic

Током XIV века , за време владавине цара Душана, катедрала Светог Ахилија је уздигнута у ранг митрополије. Почетком XV века манастирско обзиђе се шири, зграде се обнављају и манастир наставља да живи. Већ неколико деценија касније, митрополија се премешта и манастиру предстоји неколико тешких векова током којих је била паљен, уништаван, напуштан. Оронула задужбина српског краља Драгутина Немањића остала је запуштена све до 1829. године када почиње њено обнављање. 1833. године, после дуге паузе, поново су се огласила црквена звона, која је рујански кнез Јован Мићић, уз богослужбене књиге и обредне предмете поклонио обновљеној цркви.

Током обимних археолошких радова које је спроводио Републички завод за заштиту споменика културе, у непосредној околини цркве Светог Ахилија откривени су значајни покретни налази: луксузне позлаћене наушнице украшених раскошним детаљима, бронзано прстење украшено розетама, нарукнице од четвороструке увијене жице, као и разнопосуђе које је коришћено од IX до XIII века, из ког периода потиче и пронађени накит. Артефакти нађени у цркви Светог Ахилија и њеној непосредној близини чувају се у Народном музеју Србије и Народном музеју Ужице.

During the reign of The King Dušan in XIV century, The Church of St. Achillius was elevated to the rank of Metropolitanate. At the beginning of XV century, property walls spread, the adjacent buildings were rebuilt and the church's social life was active again. A few decades later, however, the Metropolitanate was moved away from Arilje, which caused serious damage to the church. Namely, in the centuries to come, it was demolished, burnt as well as abandoned more than once. The decrepit endowment of The Serbian King Dragutin Nemanjić remained such until the end of 1829 when the reconstruction of the church began. In 1833, after long silence, people could hear the church bells again. These bells were given as a present by The Prince Jovan Mičić from nearby village of Užice. Apart from the bells, he also donated the church books and ritual objects.

During very serious and durable archaeological excavations around the church held by The Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia, the archaeologists found very prominent material evidence: a luxury set of gold plated earrings with a lot of decorative details, the bronze rings decorated with rosettes, bracelets made of four layers of string, as well as the dishes, all used from IX to XIII century. These artifacts found on this archeological site are kept in The National Museum in Belgrade and Užice.

ІС ХС
ІС ХС
ІС ХС

СТЕФАН
СТАВІТ
ВІСНОВІ

УЗ ПОДРШКУ:

Република Србија
Министарство трговине,
туризма и телекомуникација

www.visitarilje.com